

FLASH PAPER nr. 4 van het Observatorium

Geweld tegen vrouwen

Stand van zaken van de situatie in het Brussels Gewest naar aanleiding van de Internationale Dag voor de uitbanning van dit geweld

NOVEMBER 2023

De goedkeuring van de wet voor de preventie en de bestrijding van feminicides en gendergerelateerde dodingen (bekend als de "Stop Feminicide-wet")¹ door de Belgische federale regering haalde de krantenkoppen en maakte van België een voorloper op dit gebied in Europa.

Toch blijft gendergerelateerd geweld een actueel thema wereldwijd, in België en in het Brussels Gewest. Naar aanleiding van de Internationale Dag voor de Uitbanning van Geweld tegen Vrouwen (25 november) geeft het Observatorium van safe.brussels achtergrondinformatie en recente gegevens over dit geweld in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Concepten en definities

Volgens de VN is geweld tegen vrouwen en meisjes nog steeds de meest voorkomende mensenrechtenschending ter wereld². Gendergerelateerd geweld is een blijk van "historisch ongelijke machtsverhoudingen tussen vrouwen en mannen" en is "een van de cruciale sociale mechanismen waarmee vrouwen ten opzichte van mannen in een ondergeschikte positie worden gedwongen" (Verdrag van Istanbul)³.

Vrouwen kunnen het slachtoffer zijn van psychisch, fysiek en seksueel geweld, maar ook van gedwongen huwelijken, vrouwelijke genitale verminking, enz. Dit geweld, gaande van seksuele intimidatie tot feminicide vormt een continuüm waarin geen enkel feit onschuldig is.

1. [Wet van 13 juli 2023 voor de preventie en de bestrijding van feminicides en gendergerelateerde dodingen](#). B.S. 31/08/2023.

2. <https://news.un.org/fr/story/2023/11/1140927#:~:text=Des%20statistiques%20d'ONU%20Femmes.une%20fois%20dans%20leur%20vie> (geraadpleegd op 24/11/2023).

3. Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (bekend als het '[Verdrag van Istanbul](#)'), 2011. België heeft dit Verdrag in 2016 geratificeerd.

Alle vrouwen kunnen hiermee geconfronteerd worden, maar “bepaalde kenmerken van vrouwen, zoals hun seksuele voorkeur, de aanwezigheid van een handicap of hun etnische afkomst, evenals bepaalde contextuele factoren, zoals humanitaire crises, waaronder conflict- en post-conflictsituaties, kunnen de kwetsbaarheid van vrouwen voor geweld vergroten”⁴.

Enkele cijfers op internationaal en Belgisch niveau

Volgens de VN heeft 1 op de 3 vrouwen wereldwijd al minstens één keer te maken gehad met gendergerelateerd geweld⁵. In de meeste gevallen wordt dit geweld gepleegd door een (ex-)partner. De Covid-19 crisis heeft de algemene situatie verergerd. In 2021 verklaarde 45% van de vrouwen dat zichzelf of een vrouw in hun omgeving sinds het begin van de pandemie een vorm van geweld had ondergaan. Zeven op de tien vrouwen verklaarden ook dat ze meenden dat verbaal of fysiek geweld door een partner vaker voorkwam⁶.

Samen met UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime) heeft de VN onlangs aangekondigd dat in 2022 bijna 89.000 vrouwen of meisjes opzettelijk werden gedood – het hoogste aantal in de afgelopen 20 jaar. De helft van deze moorden (48.800) werd gepleegd door een partner of een familielid – dat zijn elke dag wereldwijd 133 vrouwen/meisjes die door een familielid werden gedood in 2022⁷.

Deze cijfers zijn echter maar het topje van de ijsberg. Wereldwijd vraagt naar schatting namelijk minder dan 40% van de vrouwen die slachtoffer zijn van geweld om hulp. Zij die dat wel doen, wenden zich vooral tot familie en vrienden. Minder dan 10% van hen zou een beroep doen op de politie⁸.

In België toont de de Veiligheidsmonitor van de Federale Politie⁹ van 2021, het deel over zelfgerapporteerd slachtofferschap, aan dat vrouwen veel vaker dan mannen het slachtoffer zijn van seksueel geweld. "8 op de 10 mensen die seksueel zijn aangerand zijn vrouwen, met een iets hoger aandeel in de openbare ruimte en een iets lager aandeel binnen de familie (IFG) [...]"¹⁰. Volgens deze enquête zijn vrouwen in België ook vaker het slachtoffer van fysiek en psychologisch intrafamiliaal geweld (IFG). Bijna 2 op de 3 slachtoffers zijn vrouwen¹¹.

Enkele recente cijfers uit Brussel

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest blijft niet gespaard van de problematiek van geweld tegen vrouwen. Alle vormen van geweld die hierboven werden vermeld, komen er in 2023 voor, ondanks het belang dat de laatste jaren op verschillende beleidsniveaus aan de strijd tegen dit geweld wordt gehecht¹².

4. UN. <https://www.un.org/fr/observances/ending-violence-against-women-day> (geraadpleegd op 24/11/2023).

5. UN Women. <https://www.unwomen.org/fr/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures>.

6. UN Women. [Measuring the shadow pandemic: Violence against women during COVID-19](#). 2021.

7. UNODC & UN Women. [Gender-related killings of women and girls \(femicide/feminicide\). Global estimates of female intimate partner/family-related homicides in 2022](#). 2023.

8. UN Women. <https://www.unwomen.org/fr/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures> (geraadpleegd op 24/11/2023).

9. Federale Politie/DGR/DRI - [Veiligheidsmonitor 2021](#).

10. Federale Politie, [Federale analyse van de Veiligheidsmonitor 2021](#), 2023, p.36.

11. *Ibid.*

12. [Nationaal actieplan ter bestrijding van gendergerelateerd geweld](#), [Globaal Veiligheids- en Preventieplan van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 2021-2024](#), [Brussels plan ter bestrijding van geweld tegen vrouwen 2024-2024](#), [Plan intra-francophone de lutte contre les violences faites aux femmes 2020-2024](#) – en ook diverse plannen op lokaal/gemeentelijk niveau.

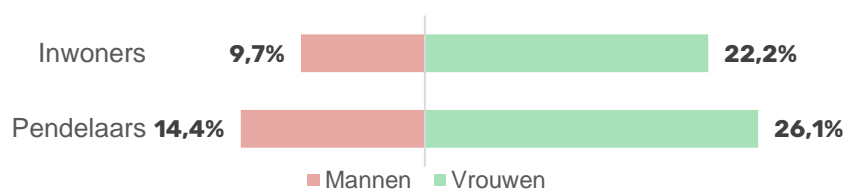
De meest recente geconsolideerde jaarcijfers hebben betrekking op het jaar 2022. Ze tonen aan dat ook in het Brussels Gewest vrouwen nog altijd onevenredig vaak het slachtoffer zijn van verschillende vormen van geweld, waaronder straatintimidatie, seksueel geweld en intrafamiliaal geweld¹³.

Hierna volgen enkele kerncijfers om de diversiteit en de omvang van het probleem te illustreren. Deze zijn zeker niet exhaustief. Er bestaan veel andere gegevens die ook aandacht verdienen, maar dit informatieve en beschrijvende document heeft niet tot doel om exhaustief te zijn. De cijfers hebben ook bepaalde beperkingen die te maken hebben met de methode waarop ze verzameld of geregistreerd werden. Door ze echter naast elkaar te plaatsen, geven ze zichtbaarheid aan de problematiek van gendergerelateerd geweld en de manier waarop vrouwen in het Brusselse Gewest erdoor getroffen worden.

Intimidatie

Iets meer dan 1 op de 5 vrouwen in Brussel zegt in de afgelopen 12 maanden slachtoffer te zijn geweest van straatintimidatie (bron: GVE 2022 - safe.brussels)

22% van de vrouwelijke inwoners van Brussel die werden bevraagd in het kader van de Gewestelijke Veiligheidsenquête 2022 van safe.brussels¹⁴, verklaarden dat ze te maken hadden gehad met straatintimidatie in de 12 maanden voorafgaand aan de enquête¹⁵. Slechts 10% van de ondervraagde Brusselse mannen gaf hetzelfde antwoord. Het percentage ligt nog hoger voor vrouwelijke pendelaars die in het Brussels Gewest werken maar er niet wonen. 26% van hen gaaf aan het slachtoffer te zijn geweest van straatintimidatie in de 12 maanden voorafgaand aan het onderzoek, tegenover 14% van de mannen.

Figuur 1: Percentage inwoners/inwoonsters en pendelaars dat zegt slachtoffer te zijn geweest van belaging op straat in de 12 maanden voorafgaand aan de Gewestelijke Veiligheidsenquête van 2022, per geslacht (bron: safe.brussels)

Van alle ondervraagde vrouwen is de leeftijdsgroep 16-24 jaar het meest getroffen: in deze leeftijdsgroep verklaarden 2 op de 5 respondenten dat ze slachtoffer waren geweest van straatintimidatie in de 12 maanden voorafgaand aan het onderzoek.

Seksueel geweld

Seksueel geweld kan plaatsvinden in de privésfeer/familiekring, maar ook in de openbare ruimte. Het treft vooral vrouwen, en meer in het bijzonder minderjarige meisjes.

13. Zie ook: Verslag 2022 van het Observatorium van safe.brussels (te verschijnen)

14. De resultaten moeten nog verschijnen. Hier stellen we een aantal cijfers voor waarbij de verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke respondenten statistisch significant zijn.

15. Op de vraag: "Bent u de laatste 12 maanden, in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het slachtoffer geworden van straatintimidatie (beledigingen, bedreigingen, obscene gebaren, indringende blikken, seksistische/anti-LGBTQIA+ opmerkingen, nagefloten worden, gevolgd of opdringerig aangesproken worden, exhibitionisme in de openbare ruimte)?"

644 verkrachtingen geregistreerd door de politie in 2022 in het BHG

(bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL (datum van afsluiting: 22/09/2023)).

Dit komt neer op bijna 2 verkrachtingen per dag die in 2022 werden geregistreerd door de politie in het Brussels Gewest. In een kwart van deze gevallen (26%) was het slachtoffer van de verkrachting minderjarig. De politie registreerde ook een groot aantal gevallen van aanranding van de eerbaarheid (216 in 2022) en aantasting van de seksuele integriteit (375 in 2022)¹⁶, waarbij het aandeel minderjarige slachtoffers nog hoger lag (respectievelijk 43% en 42% in het BHG in 2022).

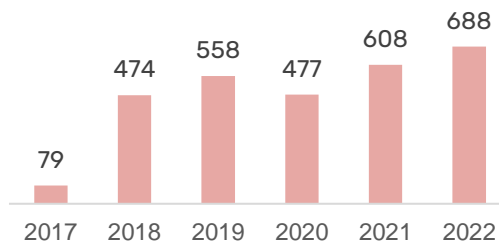
8 op de 10 slachtoffers van feiten van seksueel geweld geregistreerd door de politie van het BHG in 2022 zijn vrouwen (bron: Brusselse politiezones¹⁷)

Volgens informatie verstrekt door 4 van de 6 Brusselse politiezones¹⁸, waren 80% van de slachtoffers van feiten van seksueel geweld die in 2022 werden geregistreerd vrouwen.

9 van de 10 slachtoffers die het Zorgcentrum na Seksueel Geweld in Brussel sinds zijn opening heeft opgevangen, zijn vrouwen (bron: IGVM)

89% van de slachtoffers die tussen 2017 en 2022 werden opgevangen in het Brusselse Zorgcentrum na Seksueel Geweld (ZSG), zijn vrouwen.

We wijzen ook op het toenemende aantal aanmeldingen bij de ZSG's, met een constante stijging (behalve in 2020 met de COVID-19 crisis) van het aantal slachtoffers dat wordt opgevangen door het Brusselse centrum, van 474 in 2018 tot 688 in 2022. Deze stijging kan erop wijzen dat slachtoffers steeds vaker de weg vinden naar gespecialiseerde diensten die het meest geschikt zijn om hun passende zorg te verstrekken.

Figuur 2 : Aantal slachtoffers dat werd opgevangen door het Zorgcentrum na Seksueel Geweld (ZSG) (2017-2022) (bron: IGVM)

De cijfers van het Brusselse ZSG tonen ook aan dat seksueel geweld in belangrijke mate minderjarigen treft. Meer dan 1 op 4 slachtoffers die het Brusselse ZSG sinds zijn opening in 2017 heeft opgevangen, was minderjarig (26,6%).

16. Nieuwe categorie in de politiestatistieken als gevolg van de hervorming van het seksueel strafrecht (van kracht sinds juni 2022). Zie [Wet van 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht](#), BS 30/03/2022.

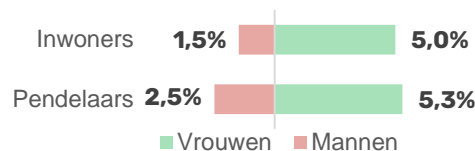
17. Gegevens op verzoek verstrekt aan het Observatorium van safe.brussels in het kader van de gewestelijke financiering met betrekking tot het GVPP.

18. Zones West, Ukkel/Watermaal-Bosvoorde/Oudergem, Montgomery en Brussel Noord. De zones Zuid en Brussel Hoofdstad-Elsene hebben geen informatie verstrekt over het geslacht van de slachtoffers.

5% van de Brusselse vrouwen zegt in de voorbije 12 maanden het slachtoffer te zijn geweest van seksueel geweld buiten de familiale kring¹⁹

(GVE 2022 – safe.brussels)

Mannen werden beduidend minder getroffen, met 1,5% van de inwoners die ditzelfde antwoord gaven. 5,3% van de vrouwelijke pendelaars die deelnamen aan de Gewestelijke Veiligheidsenquête verklaarden slachtoffer te zijn geworden van seksueel geweld in de Brusselse openbare ruimte in de 12 maanden voorafgaand aan de enquête²⁰.

Figuur 3 : Percentage respondentent van de GVE dat zegt slachtoffer te zijn geweest van seksueel geweld buiten de familiecontext (inwoners/inwoonsters) of in de publieke ruimte (pendelaars) in de 12 maanden voorafgaand aan de Gewestelijke Veiligheidsenquête van 2022, per geslacht (bron: safe.brussels)

Ter vergelijking, in de enquête van de Veiligheidsmonitor 2021²¹, verklaarde 4,8% van de ondervraagde Brusselse vrouwen dat ze de voorbije 12 maanden seksueel geweld hadden ondergaan buiten de familiekring²², tegenover slechts 0,8% van de mannen.

19 van de 24 slachtoffers van seksuele uitbuiting die werden begeleid na een situatie van mensenhandel waren vrouwen in 2022 (bron: vzw Pag-Asa)

Vrouwen worden ook onevenredig zwaar getroffen door mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting²³. In 2022 registreerde de politie 47 gevallen van seksuele uitbuiting in de context van mensenhandel²⁴. Dit is een stijging na lagere cijfers in 2020 en 2021. Tijdens de Covid-19 crisis was het moeilijk om deze situaties, die onder normale omstandigheden al weinig zichtbaar zijn, op te sporen. In de afgelopen jaren heeft prostitutie zich verplaatst van de publieke ruimte naar privéruimten waar het moeilijker is om situaties van uitbuiting op te sporen (Airbnb, huurlogies, prostitutie via online zoekertjes, enz.)²⁵.

Ook bij seksuele uitbuiting worden minderjarigen sterk getroffen. 10 van de 24 slachtoffers die voor deze problematiek werden begeleid door Pag-Asa in 2022 waren minderjarig²⁶.

19. Op de vraag: "Bent u de laatste 12 maanden, in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het slachtoffer geworden van seksueel geweld (iemand die tegen u aanschurkt of u betast, stelingen en verkrachting) buiten de familiekring (door een vriend(in), buur, collega, onbekende, enz.) ?"

20. Op de vraag: "Bent u de laatste 12 maanden, in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het slachtoffer geworden seksueel geweld in de openbare ruimte (iemand die tegen u aanschurkt of u betast, stelingen en verkrachting) door een vriend(in), collega, onbekende, enz. ?"

21. Federale Politie/DRG/DRI, *Veiligheidsmonitor 2021 - Tabellenrapport, Hoofdstedelijk Gewest Brussel*, p. 68.

22. Op de vraag: "De volgende vraag heeft betrekking op gebeurtenissen waarvan uzelf mogelijks slachtoffer werd gedurende de voorbije 12 maanden ?" voor het item "seksueel geweld buiten familiecontext (bv. ongewenste aanrakingen, exhibitionisme, verkrachting,...)"; het hier weergegeven percentage slachtofferschap voegt de uitgesplitste antwoorden samen: "Ja, in mijn eigen PZ" en "Ja, in een andere PZ".

23. Mannen zijn daarentegen meer getroffen bij gevallen van economische uitbuiting – ten minste in de gedetecteerde gevallen en bij de slachtoffers die worden erkend en opgevangen.

24. [Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL](#) (datum van afsluiting: 22/09/2023).

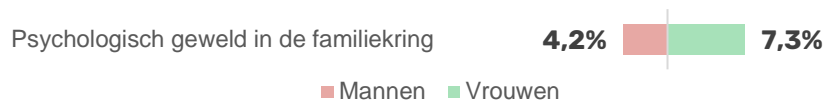
25. Zie *Verslag 2020 van het Observatorium*, p. 98 ; DEBUF J., "[Controles op \(privé\)prostitutie en mensenhandel in coronatijden](#)", in MYRIA, Jaarlijks evaluatieverslag 2020 Mensenhandel en mensensmokkel. Achter gesloten deuren, Brussel, 2020, pp. 46-49.

26. Pag-Asa Gegevens op verzoek verstrekt aan het Observatorium van safe.brussels.

Intrafamiliaal geweld

Intrafamiliaal geweld (IFG) kan fysiek, verbaal, psychisch of seksueel van aard zijn. Het kan voorkomen tussen partners en jegens familieleden van de volgende of vorige generaties²⁷. Hier worden enkele cijfers weergegeven over deze verschillende soorten geweld, met name tussen partners.

7% van de Brusselse vrouwen zegt de voorbije 12 maanden het slachtoffer te zijn geweest van psychisch geweld in de familiecontext²⁸ (bron : GVE 2022 – safe.brussels)

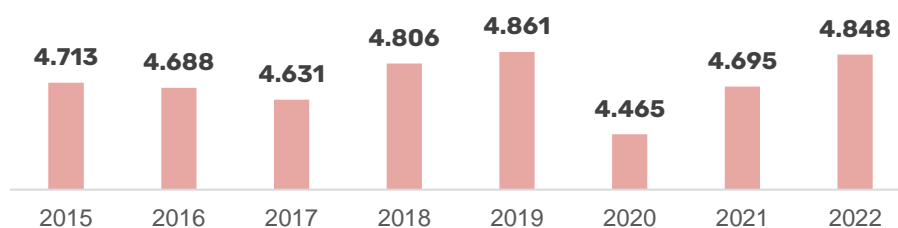

Figuur 4 : Percentage inwoners dat zegt slachtoffer te zijn geweest van psychisch geweld binnen de familiecontext in de 12 maanden voorafgaand aan de Gewestelijke Veiligheidsenquête van 2022, per geslacht (bron: safe.brussels)

Volgens de resultaten van de Veiligheidsmonitor 2021 van de federale politie²⁹ verklaarde 4,1% van de ondervraagde Brusselse vrouwen dat ze de voorbije 12 maanden te maken hadden gehad met psychisch geweld binnen de familiecontext, tegenover 2,5% van de mannen³⁰.

4.848 gevallen van intrafamiliaal geweld geregistreerd door de politie in het BHG in 2022 (bron: [Police fédérale/DGR/DRI/BIPOL](#) – date de clôture : 22/09/2023)

Het gaat om een stijging na lagere cijfers in 2020 en 2021. De Covid-19 pandemie zorgde voor een verdere isolering van de slachtoffers en bemoeilijkte de toegang tot de politie, gezien de lockdownmaatregelen en de beperkingen op verplaatsingen en activiteiten³¹.

Figuur 5 : Totaal aantal door de politie geregistreerde feiten van intrafamiliaal geweld in het Brussels Gewest (crimineel figuur "IFG - algemeen totaal") (2015-2022) (bron: FPF/DGR/DRI/BIPOL – statistieken over criminele figuren. Datum van afsluiting: 22/09/2023).

27. Zie [COL 3/2006](#) van het College van Procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep voor een operationele definitie van intrafamiliaal geweld als gemeenschappelijke referentie voor politieagenten en magistraten.

28. Op de vraag: "Bent u het slachtoffer geweest van psychisch geweld (d.w.z. gedragingen en/of opmerkingen die minachtend, vernederend, intimiderend of kwetsend zijn) in de familiecontext (bedreigingen, belaging, vernederingen door uw (ex-)partner, ouders, kinderen, broer/zus ...) in de voorbije 12 maanden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest?"

29. Federale politie/DGR/DRI, [Veiligheidsmonitor 2021 - Tabellenrapport Brussels Hoofdstedelijk Gewest](#), p. 66.

30. Op de vraag: "Van welke van de hierna vermelde feiten bent u in de afgelopen 12 maanden het slachtoffer geweest?" voor het item "psychisch geweld binnen de familiecontext (bv. bedreigingen, belaging, vernederingen ...)"; het hier weergegeven percentage slachtofferschap voegt de uitgesplitste antwoorden samen: "Ja, in mijn eigen PZ" en "Ja, in een andere PZ".

31. Zie de 2 edities van Focus die het Observatorium hierover publiceerde: Brussel Preventie en Veiligheid (BPV), [Intrafamiliaal geweld in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tijdens de lockdownperiode](#), Focus van het Observatorium – nr. 1, Brussel, 2020; Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid, [Stand van zaken intrafamiliaal geweld in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tijdens de Covid-19-pandemie \(maart-november 2020\)](#), Focus van het Observatorium – nr. 2, Brussel: Brussel Preventie & Veiligheid, 2021; zie ook het [IPV DACOVID](#) onderzoeksproject geleid door het INCC (verslag nog te verschijnen).

7 feiten van fysiek partnergeweld per dag geregistreerd door de politie in het BHG (bron: [Federale politie/DGR/DRI/BIPOL](#) - datum van afsluiting: 22/09/2023).

Van de geregistreerde feiten inzake intrafamiliaal geweld wordt fysiek partnergeweld het vaakst geregistreerd door de politie. Zo registreerde de politie in het Brussels Gewest in 2022 2.598 feiten van fysiek partnergeweld, of iets meer dan 7 per dag.

Het overwicht van fysieke geweld in het kader van IFG in de politiestatistieken kan in verband worden gebracht met het feit dat wanneer het slachtoffer een zichtbaar spoor van fysiek geweld heeft, de politieagent tijdens een interventie automatisch een proces-verbaal opstelt. Dit is niet per se het geval voor psychisch of seksueel geweld, dat niet noodzakelijk vastgesteld kan worden bij het slachtoffer. Om deze feiten aan te geven, moet het slachtoffer op eigen initiatief naar de politie stappen, een moeilijke opdracht als het om seksueel en partnergeweld gaat³². Tot op heden zijn zowel sommige slachtoffers als politieagenten zich er immers niet altijd van bewust dat verkrachting door een partner strafbaar is³³.

De meeste verdachten van feiten van fysiek partnergeweld zijn mannen. De politie identificeerde een mannelijke verdachte in 95% van de geregistreerde gevallen waarbij ten minste één verdachte wordt geïdentificeerd in 2022³⁴.

2 op de 3 slachtoffers van intrafamiliaal geweld geregistreerd door de politie zijn vrouwen (bron: [Brusselse politiezones](#)³⁵)

In 2022 meldden de Brusselse politiezones contact te hebben gehad met 8.126 slachtoffers van intrafamiliaal geweld, waaronder 66% vrouwen. Daarbij dient opgemerkt dat kinderen die getuige zijn van partnergeweld ook als slachtoffer kunnen worden geteld. Dit verklaart mogelijks het relatief hoge aandeel mannelijke slachtoffers. Volgens cijfers met betrekking tot de lockdownperiode in het voorjaar van 2020, in de context van de COVID-19-pandemie, was één tot twee derde (afhankelijk van de politiezone) van de minderjarige slachtoffers van intrafamiliaal geweld een jongen - terwijl vrouwen ruimschoots oververtegenwoordigd waren onder de volwassen slachtoffers³⁶. Intrafamiliaal geweld is dus wel degelijk een vorm van gendergerelateerd geweld, waarbij mannen de belangrijkste daders zijn en vrouwen de belangrijkste slachtoffers.

Femicides

2 femicides geregistreerd in het Brussels Gewest in 2022

(bron: <http://stopfemicide.blogspot.com/>)

Van de 24 femicides die in 2022 in België werden geregistreerd, vonden er 2 plaats in het BHG. De blog stopfemicide registreerde één femicide in het BHG in 2020, één in 2019 en 4 in 2018.

33. [Verslag 2021 van het Observatorium](#), p. 93.

34. Comité P, [Opvolgsonderzoek naar de opvang van slachtoffers van intrafamiliaal geweld, Toezichtsonderzoek](#), 2022, p. 8/41 (punt 30).

35. [Federale politie/DGR/DRI/BIPOL](#) (datum van afsluiting: 22/09/2023).

36. Gegevens op verzoek verstrekt aan het Observatorium van safe.brussels in het kader van de gewestelijke financiering met betrekking tot het GVPP.

37. Brussel Preventie en Veiligheid (BPV). [Intrafamiliaal Geweld in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tijdens de lockdownperiode](#), Brussel, 2020, p. 10.

38. Gegevens op verzoek verstrekt aan safe.brussels.

Daarbij dient opgemerkt te worden dat de wet "Stop Femicide" erin voorziet dat het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (IGVM) een jaarverslag publiceert "met de belangrijkste statistieken over feminicides en gendergerelateerde dodingen, de kenmerken van het slachtoffer, de dader en de relatie tussen slachtoffer en dader" (art. 9). Dit zou ons na verloop van tijd in staat moeten stellen om de omvang en kenmerken van het fenomeen beter te beoordelen. Hetzelfde geldt voor het opzetten van retrospectieve studies over vrouwen die slachtoffer werden van geweld en hieraan overleden, naast dit statistische luik³⁷.

Andere vormen van gendergerelateerd geweld

Andere fenomenen, die minder zichtbaar zijn en minder vaak opduiken in de officiële statistieken, zijn eveneens vormen van gendergerelateerd geweld:

- **Gedwongen huwelijken:** zelden gemeld bij de politie, die slechts één feit registreerde in het BHG in 2022³⁸;
- **Vrouwelijke genitale verminking:** tussen 2020 en 2022 werden hiervan geen feiten geregistreerd door de politie in het BHG. Volgens de meest recente prevalentiestudie die werd uitgevoerd, waren er echter op 31 december 2020 10.037 meisjes en vrouwen in het Brusselse Gewest die werden besneden of daarop risico liepen³⁹;
- **Gynaecologisch en obstetrisch geweld**⁴⁰, enz.

Om deze minder zichtbare problematiek van naderbij te bekijken, is meer diepgaand onderzoek en analyse nodig, wat het beperkte kader van dit informatiedocument te buiten gaat.

Perspectieven

De publicatie van deze cijfers wijst ons er nogmaals op dat geweld tegenover vrouwen een waaier van diverse en zeer reële problemen is.

Ondanks de recente media-aandacht voor en bewustwording omtrent de problematiek van geweld tegen vrouwen; het bestaan van een wetgevend arsenaal en talrijke plannen op verschillende overheidsniveaus in België; de aanzienlijke en voortdurende inspanningen van de juridische en psychosociale sector voor de opvang en opvolging van slachtoffers en daders; is geweld tegen vrouwen nog steeds actueel en wordt het soms zelfs gebagatelliseerd. Een krachtige stellingname tegen geweld tegenover vrouwen is daarom meer dan ooit nodig.

37. Zie in deze: A. Bauwens et al., [Verkennd onderzoek in verband met de invoering van een methodologie voor de retrospectieve analyse van feminicides in België](#). Onderzoek gefinancierd door het IVGM (IVGM/LS/BO-22-106), Onderzoeksrapport nr. 56a – NICC, juni 2023.

38. [Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL](#) (datum van afsluiting: 22/09/2023).

39. Cf. D. Dubourg en F. Richard. [Schatting van de prevalentie van in België wonende meisjes en vrouwen die vrouwelijke genitale verminking ondergingen of het risico lopen om verminkt te worden](#). Geactualiseerd op de cijfers van 31 december 2020. Promotor : Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen en OD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, 2022. De cijfers kunnen als volgt worden uitgesplitst: 6.630 meisjes of vrouwen zijn waarschijnlijk besneden en 3.408 lopen er gevaar op.

40. Een aantal beschikbare cijfers over gynaecologisch geweld zijn afkomstig van enquêtes die recent werden uitgevoerd in de Federatie Wallonië-Brussel, bv: Plateforme citoyenne pour une naissance respectée, [Accoucher en Belgique francophone avant et pendant le Covid](#), november 2021. In de steekproef van het onderzoek was 1 op de 5 vrouwen het slachtoffer van schadelijke handelingen (fundusdruk, ingrepen zonder of met onvoldoende anesthesie, "husband stitch"), 1 op de 4 van psychisch geweld tijdens de bevalling, 6% van verbaal geweld en 3% van fysiek geweld). Zie ook Synergie Wallonie, [Étude et campagne de sensibilisation pour lutter contre les violences gynécologiques et obstétricales](#), verschijnt binnenkort.

Onder de geleverde inspanningen kunnen we bijvoorbeeld verwijzen naar de veralgemening van de ZGS's (Zorgcentra na Seksueel Geweld) en de oprichting van gespecialiseerde EVA-eenheden (Emergency Victim Assistance) in de Brusselse politiezones.

Tot een multidisciplinaire en geïntegreerde aanpak behoort ook de ondersteuning van psychosociale eerstelijns hulpverleners. Zij blijven immers het eerste aanspreekpunt voor het detecteren van vele situaties en voor vele slachtoffers, die niet altijd klaar zijn om de stap te zetten om officieel aangifte te doen bij de autoriteiten. We kunnen in deze wijzen op het belang van gespecialiseerde hulplijnen en tools zoals de [DPO-tool](#) - "Hoe slachtoffers herkennen, opvangen en doorverwijzen?".

Op haar eigen niveau draagt safe.brussels bij aan de strijd tegen geweld tegenover vrouwen via verschillende soorten acties die door haar verschillende directies worden uitgevoerd: financiering van eerstelijnsverenigingen, ondersteunen van opleidingen voor de actoren, verzamelen van gegevens en publiceren van analyses⁴¹.

41. Waaronder met name (te verschijnen): Verslag 2022 van het Observatorium en resultaten van de Gewestelijke Veiligheidsenquête 2022. Safe.brussels droeg ook bij aan de financiering van het Belgische luik van het door Eurostat geïnitieerde onderzoek naar gendergerelateerd geweld en andere vormen van interpersoonlijk geweld. Safe.brussels zal ook meewerken aan de analyse en bekendmaking van de Belgische en Brusselse resultaten van deze enquête. Eurostat heeft overigens een voorlopig verslag gepubliceerd op basis van gegevens van een aantal landen (België is daar niet bij): Eurostat, [EU survey on gender-based violence against women and other forms of inter-personal violence \(EU-GBV\) – first results](#), 2022.

Dankwoord

De auteurs willen iedereen bedanken met wie ze over dit onderwerp in contact staan en die cijfers levert of via hun contacten een kwalitatief licht werpt dat essentieel is voor een goed begrip van de behandelde kwesties, in het bijzonder: de analisten van het Brusselse parket, de Brusselse politiezones en alle personen die in het document worden vermeld.

Auteurs : Aline Distexhe et Lucas Leprince (Analisten *Observatory*)

Directie van het Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid : Christine ROUFFIN (*Observatory*)

Contact : safe.brussels - Tél : +32 (0) 507 99 11 - contact@safe.brussels - Lignestraat 40 - 1000 Brussel

Meer informatie over de *Flash Paper* nr.4 « Geweld tegen vrouwen » : www.safe.brussels

Verantwoordelijke uitgever : Sophie LAVAUX, Directeur-generaal – de Lignestraat 40 – B- 1000 Brussel

© safe.brussels 2023 Alle rechten voorbehouden
D/2023/14.168/26

Het geheel of gedeeltelijk kopiëren van deze publicatie is enkel toegestaan onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat de bron duidelijk wordt vermeld als volgt: Observatory, « Stand van zaken van de toestand in het Brussels Gewest naar aanleiding van de Internationale Dag voor de uitbanning van dit geweld », *Flash Paper van het Observatorium* – nr.4, Brussel : safe.brussels, 2023 ».